

Kristianstads
kommun

www.kristianstad.se

Sårbar men beredd

Resultat och råd från Kristianstads kommuns risk- och sårbarhetsanalys 2019

Innehållsförteckning

Vad är en risk- och sårbarhetsanalys?	3
Kommunens ansvar – och ditt eget	3
Risker och sårbarheter - och hur du bäst hanterar dem	4
Elförsörjning	4
Vad kan du göra?	4
Checklista för din krislåda	4
Vad gör kommunen?	5
Vatten	5
Vad kan du göra?	5
Vad gör kommunen?	5
Livsmedel	6
Vad kan du göra?	6
Vad gör kommunen?	6
Medicin	6
Vad kan du göra?	6
Vad gör kommunen?	7
Översvämning och skyfall	7
Vad kan du göra?	7
Vad gör kommunen?	7
Agera vid fara	8
Larma	8
Felanmälan	8
Trygghetspunkter	9
Bemanning av frivilliga	10
Nödradio	10
Nödvatten	10
Viktiga telefonnummer	11
Viktiga webbplatser	12

Vad är en risk- och sårbarhetsanalys?

Enligt Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska alla kommuner göra en analys över de risker och sårbarheter som finns inom kommunens geografiska områden och redovisa dem. Kristianstads kommun gjorde en sådan risk- och sårbarhetsanalys 2018-2019 som sedan låg till grund för en åtgärdslista som ska förminska eller om möjligt eliminera de konstaterade riskerna och sårbarheterna. Vid en kris – som i lagtexten kallas extraordinär händelse – så bygger samhällets fortsatta funktion på att var och en är förberedd och har planer för sin egen krisberedskap. Staten och kommunerna måste ha en beredskap, men det gäller också den enskilde individen.

Kommunerna ska redovisa sina risk- och sårbarhetsanalyser till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, På msb.se går det att läsa mer om risk- och sårbarhetsanalyser och om "Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar". Där finns också förklaringar till definitioner som används här.

En kommuns krisberedskap reflekteras av hur god hushållens och den egna individens krisberedskap är. Därför har Kristianstads kommun valt att göra den här förkortade och förenklade versionen för att informera om vad du i ditt eget hushåll kan göra för att vara förberedd och bättre hantera en extraordinär händelse eller kris om den skulle inträffa. Här redovisas också för vad kommunen gör och vilken hjälp du kan förvänta dig att få.

Kommunens ansvar – och ditt eget

Kommunen har det övergripande ansvaret för krisberedskap på lokal nivå och samarbetar med myndigheter som exempelvis Region Skåne, Polisen, Länsstyrelsen och privata och frivilliga aktörer. Samtidigt är det av största vikt att den enskilde invånaren vet vad som ska göras vid exempelvis översvämningar, elavbrott och andra samhällsstörningar och kriser. Hantering av allvarliga extraordinära händelser kräver förberedelser och övning oavsett om det drabbar en hel kommun eller bara en del av invånarna. Kommunen arbetar kontinuerligt med att minska sårbarheten i sina verksamheter och med att öka förmågan att hantera de krissituationer som kan uppstå.

Grunden i arbetet med krisberedskap är att den enskilde tar ansvar för sin egen och anhörigas säkerhet så långt det är möjligt, både i vardagen och vid händelser som påverkar stora delar av vårt samhälle. Vid en krissituation i Kristianstads kommun kommer stöd och insatser i första hand att ges till dem som är i störst behov av hjälp, till exempel barn, gamla, sjuka och personer med funktionsnedsättningar. Du bör därför ha beredskap för att kunna hantera din egen och dina anhörigas situation så långt det är möjligt.

Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska enskilda hushåll som i vardagen inte får någon assistans ifrån kommunen kunna klara sig på egen hand i en vecka innan det går att förvänta sig hjälp ifrån kommunen med vatten, el, mat, värme etc. En

vecka ska hushållen helt enkelt klara sin egen krisberedskap. För att du på bästa sätt ska klara det vill vi ifrån kommunen här ge dig förutsättningar genom att informera dig om lämpliga förberedelser.

Risker och sårbarheter - och hur du bäst hanterar dem

Elförsörjning

Elförsörjningen är vi alla och hela samhället beroende av på flera olika sätt. Det är lätt att ta vår elförsörjning för givet, men risken för att ett strömavbrott finns alltid där. Storm, sabotage eller översvämningar utgör några risker.

Strömavbrott kan vara i ett par minuter upp till flera dygn. När ljuset slocknar, börja med att kontrollera säkringarna. Är det ett enskilt avbrott som bara drabbat dig eller hela området? Är det tänt eller mörkt hos grannarna? När elen försvinner slås ofta husets uppvärmningssystem ut. Ett välisolerat hus håller värmen relativt bra även vid minusgrader de första dygna. Ett elavbrott påverkar även vattenförsörjningen, som du kan läsa mer om i nästa avsnitt.

Vad kan du göra?

Om du inte redan äger en, skaffa en batteri- eller solcellsdriven radio. Oavsett om det är ett större elavbrott, en samhällsstörning eller en extraordinär händelse som skett så kommer viktig information till dig som medborgare att lämnas via radio (P4) om ordinarie informationskanaler ligger nere.

Om avbrottet sker under vintertid: Försök att klä er varmt och sov i samma rum, det gör att värmen stannar längre. Varma täcken, värmeljus och extra filter är bra att ha hemma om strömavbrottet inträffar under den kalla vintern.

Störningar i telenätet är vanligt förekommande vid strömavbrott, så förlita dig inte på att dina telefoner alltid fungerar. Vid ett större strömavbrott kan även mobiltelefonin påverkas. Möjligheten att ladda din mobiltelefon försvinner. Därför kan det vara bra att ha en laddad powerbank hemma så att du kan ringa eventuella och ta emot viktiga samtal.

Checklista för din krislåda

- Ficklampa
- Radio (vevradio)
- Powerbank
- Batterier
- Stearinljus/värmeljus
- Tändstickor/tändare
- Reservkamin och bränsle
- Sövsäck
- Filter
- Liggunderlag
- Reservkök och reservmat

Vad gör kommunen?

Kommunen har reservkraft till de verksamheter som anses vara prioriterade och som är helt beroende av el. Till exempel äldreboenden och kommunens ledningsfunktion är verksamheter som har reservkraft. Utöver reservkraft för prioriterad verksamhet så har kommunen inga resurser till hushållen och har heller ingen laglig skyldighet att ha det. Därför är det så viktigt att hushållen har resurser för att klara sig utan el i upp till en vecka.

Ett arbete som görs varje mandatperiod är kartläggningen som kallas "Styrel". Det är en inventering av de samhällsviktiga verksamheter i kommunens geografiska område som är helt beroende av el och som är viktiga för att liv och hälsa inte ska påverkas.

Prioriterade verksamheter sammanfattas i en lista som kommunen skickar till länsstyrelsen, som i sin tur skickar den till elbolag och energimyndigheten. Målet är att dessa verksamheter ska ha el även vid nationella eller regionala händelser som eventuellt kan påverka elförsörjningen i Skåne eller Sverige.

Vatten

Ingen av oss klarar sig utan vatten. I Sverige och Kristianstad har vi god tillgång till färskt vatten, dagligen. Det är lätt att ta detta för givet men det finns en mängd olika saker som kan påverka vattenförsörjningen. Torka, bakterier, sabotage eller trasiga ledningar är bara några saker som skulle kunna påverka dricksvattenförsörjningen.

Vad kan du göra?

Räkna med att du när som helst kan drabbas av vattenavbrott, åtminstone några timmar. Du bör alltid vara förberedd för ett eventuellt vattenavbrott och ha reservvatten i kyl och frys.

Dricksvatten håller mycket länge i frysen. Att ha några petflaskor med "nödvatten" fryst är en bra säkerhet. Det är också bra att ha några tomma dunkar som rymmer större mängder vatten.

För att spola toaletten kan du hämta regnvatten eller sjövattnet. Bäst spoleffekt med minst vattenmängd får du om du använder det till att fylla toalettstolens egen behållare.

Vad gör kommunen?

Vid ett längre vattenavbrott (efter en vecka) är det kommunens ansvar att ordna dricksvatten vid olika tappningsställen. Även vid kortare avbrott brukar Kristianstads kommun försöka köra ut vattentankar för att underlätta för de drabbade, men det är inget som kan garanteras. Via radio, kommunens webbplats och medborgarcenter kan du få reda på var tappningsställena finns.

Beroende på avbrottets storlek så kommer kommunen att använda egna resurser i form av vattenkärror eller använda sig av regionala/nationella resurser i form av tankbilar med dricksvatten. Du måste ha egna kärl för att hämta vatten vid tappningsstället. Därför är det bra att alltid ha dunkar och stora tomflaskor hemma, för att hämta och förvara vattnet i.

Vid ett mycket stort avbrott kan det dröja med att få nationella resurser på plats. Det är därför viktigt att du som enskild har vatten för att klara dig upp till en vecka, innan resurser är på plats.

Livsmedel

Vår tillgång till livsmedel är i dag näst intill obegränsad. Stormarknader säljer livsmedel från världens alla hörn, med allt vi behöver och mer därtill. Det varnas från regionalt, statligt och internationellt håll för att vi i framtiden inte bör ta den närmast obegränsade tillgången på mat för given, som följd av klimatförändringarna. Skördarna påverkas, det fick vi själva i Kristianstad uppleva senast under sommartorkan 2018. En annan faktor som i hög grad påverkar vår livsmedelsförsörjning, är tillgången på olja och drivmedel. Utan diesel har vi knappast några lastbilar som kan transportera livsmedel till hyllorna i butiken. Därför har livsmedelsverket uppmärksammat oljebrist som en potentiell risk som bör beaktas.

Vad kan du göra?

Se till att ha mat hemma för en vecka. Samma sak gäller vid en störning i livsmedelsförsörjningen som vid vatten eller el: du ska kunna klara dig utan hjälp från kommunalt eller statligt håll i en vecka innan du kan förvänta dig hjälp. Bra mat att ha hemma för att bäst klara detta är torkad mat i form av pasta, ris, bönor, nötter etc. Även konserver med soppor och annat lätt att förvara och har lång hållbarhet.

Vad gör kommunen?

Skulle det bli en större påverkan i livsmedelsförsörjningen kommer kommunen att prioritera de mest utsatta grupperna: barn, äldre, sjuka och personer med funktionsnedsättningar. Kommunens storkök kommer att producera och leverera mat till dessa grupper så långt det är möjligt.

Medicin

Vårt samhälle i dag är inte ett "lagerhållningssamhälle", utan går mer och mer emot vad som kallas "on demand"-samhälle. Kortfattat innebär det att exempelvis livsmedelsbutiker och apotek inte har någon större lagerhållning. Det som står på hyllan är ofta den lagerhållning som finns och transporter kommer i stället dagligen med påfyllning av varor. På nationell nivå identifieras medicinförsörjningen som en sårbarhet. Skulle transportera inte komma fram till våra apotek på 1-3 dagar, så finns en stor risk att vissa läkemedel helt tar slut. Det är något som vi vill uppmärksamma och varna för. Är du beroende av ett visst läkemedel kan det därför vara bra att ha lite extra hemma i beredskap.

Vad kan du göra?

Ha ett litet "husapotek" i hemmet. Ett förråd med det nödvändigaste för att kunna hantera mindre olyckor och sjukdomar hemma. Exempel på ett bra ingredienser i ett husapotek hittar du på webbplatsen för Vårdguiden 1177.

Vad gör kommunen?

Kommunen följer utvecklingen och är med i den diskussion som förs på nationell nivå. I dag är apotek privata aktörer. Det är därför svårt att som kommun påverka deras verksamhet.

Kristianstads kommun är med i ett flertal forum med där man både på regional och nationell nivå trycker på att privata aktörer ska ta sitt ansvar, eftersom de har ett inflytande på hela samhället.

Översvämning och skyfall

Kristianstad tätort är en unik stad i Sverige med sina vallar och pumpar som hela tiden håller staden fri från vatten. Detta har vi levt med och hanterat sedan Nosabysjön dämades upp med Hammarlundsvallen på 1800-talet. Vallskyddet byggs ut och anpassas till de framtida vattennivåer och flöden i havet och Helge å som följer av klimatförändringen.

En annan risk som alltid finns är följderna av ett rejält skyfall. Skyfall har de senaste åren i drabbat till exempel Åhus och Malmö, där det på ett flertal platser fick stora konsekvenser för hus med källare och för trafiken.

Vad kan du göra?

Som fastighetsägare är du skyldig att själv skydda din egendom mot översvämning. Det är särskilt viktigt med förebyggande åtgärder för den som har källare. Tänk ändå på att inte förvara värdefulla ägodelar nära källargolvet och ha gärna en dränkbar pump i beredskap. Bra tips om hur du skyddar ditt hem mot översvämning och vad du kan göra om vattnet ändå tränger in finns på www.kristianstad.se/oversvamning.

Viktigt att tänka på vid översvämning av vägar är att en vanlig bil inte klarar att ta sig igenom vatten som är högre än två decimeter. Det finns då stor risk att bilen fastnar. Det är dessutom svårt att avgöra hur djup en pöl eller vattensamling faktiskt är. Chansa därför aldrig vid större vattensamlingar, utan ta en annan väg.

Vad gör kommunen?

Kommunen arbetar ständigt med att se över, bevaka, bygga ut och förbättra vallar och pumpstationer utmed Helge å för att förhindra översvämning vid högvatten.

Risker vid skyfall minimeras genom god planering av dagvattenhanteringen i arbetet med detaljplaner.

Räddningstjänsten kan vid översvämning pumpa bort vatten, men måste prioritera samhällsviktiga funktioner och har ingen skyldighet att hjälpa enskilda fastighetsägare.

Agera vid fara

Larma

När du ser eller upplever något som kan innebära direkt fara för din eller någon annans liv och hälsa ska du omedelbart larma genom att ringa 112.

När du ringer kommer du att få svara på ett antal frågor från personen som tar emot ditt samtal. Under tiden ni pratar larmas personal från polis, ambulans eller räddningstjänst.

- Vad har inträffat?
- Var behövs hjälpen?
- Vilket telefonnummer ringer du ifrån?
- Vem är du?

- Är någon i fara?
- Vad är det som brinner?
- Hur stor är brandens omfattning?

- Skadornas omfattning?
- Är någon medvetslös eller fastklämd?
- Är det inomhus eller utomhus?
- Vem är den drabbade?
- Namn, kön och ålder?

Felanmäl

När något har hänt som inte drabbar liv och hälsa akut så kan du göra en felanmälan. Exempelvis vid ett trasigt staket, gatlyktor som inte lyser eller buskage som hindrar framkomligheten på cykelbanan. Då ska du göra en felanmälan i formuläret på kommunens webbplats www.kristianstad.se/felanmalan eller på telefon till kommunens Medborgarcenter 044-13 50 00.

Trygghetspunkter

En trygghetspunkt är en plats där du vid en kris eller en störning i någon viktig samhällsfunktion kan få aktuell information, enklare sjukvård, krisstöd, vila och något enkelt att äta och dricka. Från trygghetspunkterna går det också att larma polis, ambulans och räddningstjänst, även om telefonsystemet är satt ur funktion.

Här finns din trygghetspunkt:

Djurröd: Djurröds församlingshem, Djurröds byaväg

Fjälkinge: Fjälkinge församlingshem, Riddaregatan 13

Gärds Köpinge: Köpinge församlingshem, Fredrik Bremers väg 104

Kiaby: Kiaby församlingshem, Barumsvägen

Kristianstad: Kristianstads församlingshem, Västra Storgatan 6

Norra Åsum: Vilans församlingshem, Genvägen 14

Nosaby: Församlingsgården, Nosabyvägen 246

Nymö: Nymö församlingshem, Möllehusvägen

Oppmanna: Oppmanna församlingshem, Oppmanna Kyrkoväg 3

Rinkaby: Rinkaby församlingshem, Eva Waldemarssons väg 4

Skepparslöv: Skepparslöv församlingshem, Ekebergsvägen 181

Tollarp och Sätaröd: Västra Vrams församlingshem, Vrams bygata 3

Trolle-Ljungby: Trolle-Ljungby församlingshem, Trolle Ljungbyvägen

Träne: Träne församlingshem, Träne Byväg 130

Viby: Viby församlingshem, Almgrens väg

Vånga: Vånga församlingshem, Nässumsvägen 164

Vä: Vä församlingshem, Kung Valdemars väg 17

Yngsjö: Yngsjö församlingshem, Yngsjövägen

Åhus: Åhus församlingshem, Companiegatan 2A

Österslöv: Gamla prästgården, Biskop Nils väg 1

Österäng: Österängs församlingshem, Sjövägen 29

Kommunen förbereder också för trygghetspunkter på följande orter:

- Arkelstorp
- Balsby
- Degeberga
- Everöd
- Furuboda
- Färlöv (även trygghetspunkt för Rickarum och Äsphult)
- Huaröd
- Ivö
- Linderöd
- Lyngsjö
- Maglehem (även trygghetspunkt för Hörröd och Olseröd)
- Mjönäs
- Vittskövle
- Önnestad
- Östra Sönnarslöv

Bemanning av frivilliga

På trygghetspunkterna finns personer från Frivilliga resursgrupp, FRG, som leds av kommunens krisledningsorganisation. Personalen som bemannar trygghetspunkterna är utbildade och har övat för uppgiften. En viktig uppgift för gruppen är att ge medmänskligt stöd till de drabbade. Om du är intresserad av att delta i en frivillig resursgrupp ska du kontakta Kristianstads Civilförsvarsförening.

Nödradio

Vid trygghetspunkten finns det en kommunikationsradio som komplement till befintlig telefon. Nödradion har alltid förbindelse med kommunens larmcentral/SOS, även om till exempel strömmen har gått.

Nödvatten

Vid störning i dricksvattenförsörjningen kan trygghetspunkter vara naturliga utlämningsställen för nödvatten till allmänheten.

Viktiga telefonnummer

- SOS..... 112
- Nationellt informationsnummer 113 13
- Polisen (inte akuta ärenden) 114 14
- Vårdguiden, sjukvårdsrådgivning..... 1177
- Läkeemedelsupplysningen 0771-46 70 10
- Larm 112 för döv-, tal- eller hörselskadade SMS112
- Felanmälan Kristianstads kommun (gata, vatten, avlopp, park och natur),
Dagtid 044- 13 50 00
Övrig tid (akuta fel) 044- 200 400
- Felanmälan C4 Energi (el- och fjärrvärme). Dagtid..... 044-780 75 20
Övrig tid..... 044-775 78 20
- Mottagningsteam, barn och unga (orosanmälan m.m.)..... 044-13 26 00
Sociala jouren (utanför kontorstid)..... 044-775 78 78

- Barnens hjälptelefon BRIS116 111
- Bris vuxentelefon om barn 077- 150 50 50
- Brottsofferjouren..... 0200-21 20 19
- Giftinformationscentralen (inte akut) 010-456 67 00
- Journummer - försvunna barn 116 000
- Jourhavande medmänniska..... 08-702 16 80
- Kvinnofridslinjen..... 020-50 50 50
- Hjälpelinjen – tillfälligt psykologiskt stöd 0771-22 00 60
- Akutmottagning vuxenpsykiatri Kristianstad, dygnet runt..... 044-309 2138
- Röda korsets telefonjour 0771-900 800
- Sjöräddningssällskapet 077-579 00 90
- Stödtelefon - radikaliserings och extremism, Kristianstad 044-775 78 88
Nationell 020-100 200

Viktiga webbplatser

www.kristianstad.se

www.lansstyrelsen.se/skane

www.msb.se

www.112.se

www.11313.se

www.1177.se

www.krisinformation.se

www.dinsakerhet.se

www.redcross.se

www.civil.se

<https://www.1177.se/behandling--hjalpmedel/behandling-med-lakemedel/rad-om-lakemedel/husapotek/>

www.kristianstad.se/oversvamning

För mer information

Kristianstads kommun

Iréne Sjöklint
Tel: 0733-135095
Avdelningen för skydd
och säkerhet

Fredrik Billsten
Tel: 0733-135066
Avdelningen för skydd
och säkerhet

Sårbar men beredd
Publik version av risk- och sårbarhetsanalys
för Kristianstads kommun
2019

Kristianstads
kommun

| Kristianstads kommun
Eva Mårtensson | 044-135710
www.kristianstad.se | kommun@kristianstad.se